

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 163/2026-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Dušanom Remetom, Masarykova 2, Prešov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/51/2023 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/51/2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Prešov **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 13C/51/2023 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **500 eur**, ktoré **j e** jej Okresný súd Prešov **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Prešov **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **1 014,40 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 2. marca 2026 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48

ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/51/2023. V petite podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie označených práv, prikázal okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/51/2023 konať bez zbytočných prieťahov, priznal jej primerané finančné zadost'učinenie 1 600 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu sťažovateľkou podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka v procesnom postavení žalobkyne sa prostredníctvom žaloby podanej 6. februára 2023 v pôvodne upomínacom konaní vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 39Up/243/2023 domáhala proti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), ako žalovanej zaplatať peňažnej sumy 1 601,25 eur s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia vzniknutého na základe neoprávneného užívania pozemku patriaceho sťažovateľke. Na podklade podanej žaloby vydal Okresný súd Banská Bystrica platobný rozkaz sp. zn. 39Up/243/2023 z 27. februára 2023, proti ktorému žalovaná podala v zákonnej lehote odpor. Následne sťažovateľka ako žalobkyňa podala návrh na pokračovanie konania, na podklade čoho Okresný súd Banská Bystrica 28. júna 2023 postúpil vec okresnému súdu ako vecne a miestne príslušnému súdu, ktorý má konať ďalej. V časovom úseku napadnutého konania od 28. júna 2023 do 18. októbra 2023 okresný súd vykonával úkony podľa § 167 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a od 18. októbra 2023 je v napadnutom konaní úplne nečinný. Podľa sťažovateľky predstavujú žaloby týkajúce sa bezdôvodného obohatenia častú a predovšetkým bežnú agendu všeobecných súdov, pričom skutkový stav sporu vyplýva čiastočne už z písomných podaní strán sporu a predložených dôkazov a bude ho potrebné len doplniť výsluchmi navrhnutých svedkov, prípadne aj vykonaním obhliadky na mieste samom. Z predostretých dôvodov nie je napadnuté konanie ani skutkovo a ani právne zložité. Sama sťažovateľka sa žiadnym spôsobom nepodielala na vzniknutých prieťahoch, za ktoré zodpovedá v plnej miere okresný súd z dôvodu svojej úplnej nečinnosti od 18. októbra 2023. Prieťahový postup okresného súdu v napadnutom konaní tak od 18. októbra 2023 do času podania ústavnej sťažnosti 27. februára 2026 predstavuje dobu 2 rokov a 4 mesiacov.

3. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 163/2026-11 z 12. marca 2026 ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

4. Predseda okresného súdu k sťažovateľkou podanej ústavnej sťažnosti na úvod vyjadril ľútosť nad tým, že dosiaľ okresný súd vo veci samej nerozhodol, ale prízvukoval, že uvedená situácia nebola spôsobená „lahostajnosťou či neochotou súdu, ale množstvom vecí pridelených mi na vybavenie, pričom opomenutie vybavenia tejto veci nesignalizovala žiadna zo strán sporu, ktoré sa o túto vec na súde až doposiaľ (hoci aj žiadosťou o informáciu o stave konania či nahliadnutím do súdneho spisu) žiadnym spôsobom nezaujímali.“. V naznačenom smere rozporoval pravdivosť

tvrdení sťažovateľky o jej pravidelnom informovaní sa o stave veci, keďže o tom „v *súdnom spise a ani v súdnom registri nie je žiaden záznam*“. Dokonca právny zástupca, ktorý sťažovateľku zastupuje v konaní pred ústavným súdom a aj v napadnutom konaní, ani raz neprejavil záujem o nahliadnutie do súdneho spisu vrátane inštruovania samotnej sťažovateľky, aby tak učinila sama, čím by tak aj signalizovala záujem o vec a zabezpečila aj písomný záznam o tejto aktivite. Predseda okresného súdu zdôraznil, že v súvislosti s konaním o ústavnej sťažnosti však bol po doručení výzvy ústavného súdu urýchlene nariadený termín pojednávania na 28. apríl 2026, na ktorý boli strany sporu zároveň písomne predvolané tak, „*aby bolo možné doručenie predvolania (aj v prípade závady pri doručovaní) riadne posúdiť, a strany mali zároveň dostatok času na prípravu na pojednávanie a zabezpečenie účasti nimi navrhovaných svedkov*“. V tejto súvislosti predseda okresného súdu opätovne poukázal na nezáujem sťažovateľky o stav konania vrátane nevyužitia sťažnosti na prietahy predsedovi súdu, čo je právny prostriedok nápravy, ktorý jej zákon na ochranu jej základných práv a slobôd priznáva a na ktorého použitie je aj podľa osobitných predpisov oprávnená. Navyše ak by sťažovateľka bola akýmkoľvek spôsobom kontaktovala súd so žiadosťou o informácie v danej veci, prípadne podala sťažnosť na prietahy v konaní, upozornila by súd na túto opomenutú vec a následne by podľa možnosti súdu došlo k jej zaradeniu na čo najskoršie prejednanie. Vzhľadom na uvedené sa predseda okresného súdu domáha zohľadnenia nezájmu, resp. absolútnej absencie akejkolvek urgencyie či predchádzajúceho podania sťažnosti predsedovi súdu pri posúdení opodstatnenosti ústavnej sťažnosti sťažovateľky. Predseda okresného súdu poukázal aj na to, že aj keď ústavný súd vo svojej súčasnej judikatúre procesne nepodmieňuje prípustnosť ústavnej sťažnosti v civilných sporoch využitím iných menej formálnych prostriedkov nápravy [vrátane sťažnosti podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“)] na rozdiel od ústavných sťažností podaných v súvislosti s trestným konaním, ktoré podmieňuje sťažnosťou pre nečinnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku (I. ÚS 396/2025), na druhej strane z obsahovej stránky pri ich vecnom prejednaní už ústavný súd na význam týchto skutočností pri svojom rozhodovaní vo svojich nálezoch obvykle prihliada (III. ÚS 240/2021, III. US 617/2023). Zhrnúc svoje úvahy týkajúce sa procesného postoja sťažovateľky k napadnutému konaniu, predseda okresného súdu pripustil, že „*doba trvania konania pred okresným súdom nie je celkom ideálna*“, ale s ohľadom na všetky okolnosti, predmet sporu, jeho povahu a význam pre sťažovateľku i skutočnosť, že vo veci je nariadený termín pojednávania, na ktorom možno predpokladať rozhodnutie veci, nevybočuje dĺžka napadnutého konania z medzi ústavnej akceptovateľnosti a udržateľnosti v takej miere, ktorá by umožňovala dospieť k záveru o porušení sťažovateľkou označených práv v ústavnoprávne relevantnej intenzite, keďže v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66).

5. V súvislosti so žiadosťou sťažovateľky o primerané finančné zadosťučinenie je predseda okresného súdu toho názoru, že základným účelom konania na ústavnom súde je ochrana základných práv, pričom prípadné finančné zadosťučinenie má plniť len doplnkovú funkciu, ak by sa satisfakcia v podobe prípadného samotného rozhodnutia ústavného súdu o porušení práva a zjednaní nápravy vzhľadom na konkrétne okolnosti javila ako nedostatočná, čo

v sťažovateľkinom prípade nie je nijako tvrdené ani vysvetlené. V posudzovanej veci podľa predsedu okresného súdu sťažovateľka vôbec neuviedla, prečo by v jej prípade, ak by aj malo byť prípadne nálezom ústavného súdu deklarované porušenie jej práv, čo je už samo osebe veľmi vážnym rozhodnutím, malo byť údajne potrebné na účely dovŕšenia nápravy priznať jej ešte aj ňou požadované, resp. akékoľvek primerané finančné zadosťučinenie (III. US 494/2021, III. ÚS 533/2021). Uvedené je podľa predsedu okresného súdu o to vypuklejšie, že „v danom prípade bez akéhokoľvek vysvetlenia požaduje primerane finančné zadosťučinenie vo výške 1.600 Eur rovnajúcej sa dokonca až deklarovanej hodnote predmetu sporu (1.601,25 Eur za 21 mesiacov užívania pozemku), keď podľa jej vlastnej výpovede obsiahnutej na č.l. 74 vyšetrovacieho spisu, ktorý navrhla pripojiť, sporný pozemok nadobudla za 2.500,- Eur na základe informácií od jej manžela [REDAKOVANÉ] stým, že tam údajne chcela nejakú záhradku s chatkou, pričom od začiatku jej bolo zrejmé, že ten pozemok je bez prístupu.“

6. Vo vzťahu k náhrade trov konania predseda okresného súdu poukazuje na § 73 zákona o ústavnom súde, ktorý svojou štruktúrou „vytvára koncept založený na východisku, podľa ktorého účastník konania na ústavnom súde v zásade sám znáša trovy takého konania a len v odôvodnených (i) prípadoch ústavný súd môže (ii) podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Zákon o ústavnom súde nestavia právo na náhradu trov konania do nárokovateľnej polohy, ako je to v iných druhoch regulovaných právno-aplikačných procesov (napr. civilné sporové konanie, správne súdne konanie, exekučné konanie. Ústavný súd disponuje širokým priestorom na úvahu, či vôbec priznať náhradu trov konania, a ak áno, v akom rozsahu (III. ÚS 209/2020, III. ÚS 268/2021, I. ÚS 394/2021, II. ÚS 467/2021, I. ÚS 357/2021, II. ÚS 56/2022). V danom prípade pritom žiadne mimoriadne dôvody na náhradu trov konania sťažovateľky v tomto konaní pred Ústavným súdom zo sťažnosti nevyplývajú.“

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.1. Všeobecné judikatúrne východiská:

8. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (pozri napr.

IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020).

9. Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejavovať ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

10. Povinnosť súdu a sudcu konať vo veci bez prietáhov vyplýva z Civilného sporového poriadku a je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

11. Prietahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci, ktorý môže byť jedno či viacrázový, protiprávny a zároveň aj protiústavný útok týchto orgánov proti základným ústavou zaručeným právam (slobodám), ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu predstavuje významné ohrozenie právne existujúceho stavu, pričom taký útok sám osebe nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci týchto orgánov alebo ich riadneho postupu. Z uvedenej fakticity musí preto následne vyplývať, že dôsledkom popísaného zásahu orgánu verejnej moci (jeho pasivity) nemožno čeliť inak než ústavnou sťažnosťou a na ňu nadväzujúcim nálezom ústavného súdu.

12. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu podľa týchto troch základných kritérií: zložitnosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, IV. ÚS 64/2020). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre účastníkov (Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00).

III.2. Posúdenie veci:

13. Pokiaľ ide o zložitnosť prípadu, môžeme hovoriť o skutkovej alebo právnej zložitosti. Môže ísť napríklad o vec, v ktorej vystupuje viacero strán (H. proti Spojenému kráľovstvu z 8. 7. 1987) alebo v ktorej je potrebné zabezpečiť rôzne dôkazy [Humen proti Poľsku (Veľká komora)

z 15. 10. 1999]. Zložitosť prípadu môže taktiež súvisieť s prítomnosťou medzinárodného prvku (Neumeister proti Rakúsku z 27. 6. 1968).

14. Predmetom napadnutého konania je zaplatenie peňažnej sumy 1 601,25 eur s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia vzniknutého na základe neoprávneného užívania pozemku patriaceho sťažovateľke. Z hľadiska predmetu sporu vec nie je skutkovo a ani právne zložitá, spravidla ide o vec s presne určeným okruhom dokazovania a predstavuje bežnú rozhodovaciu prax súdov v civilných veciach.

15. V rámci hodnotenia druhého kritéria, a to správania účastníka konania, ústavný súd nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by mali vplyv na dĺžku napadnutého konania.

16. Posledným skúmaným kritériom je postup okresného súdu v napadnutom konaní.

17. V posudzovanej veci je medzi účastníkmi konania zhoda v dĺžke napadnutého konania, ktoré na okresnom súde trvá od 28. júna 2023, keď bola okresnému súdu postúpená vec z Okresného súdu Banská Bystrica (ktorý na podklade sťažovateľkou podanej žaloby vydal platobný rozkaz sp. zn. 39Up/243/2023 z 27. februára 2023), a v časovom úseku napadnutého konania od 28. júna 2023 do 18. októbra 2023 okresný súd vykonával úkony podľa § 167 CSP. V čase od 18. októbra 2023 je okresný súd v napadnutom konaní úplne pasívny, keď svoju činnosť opätovne aktivoval po doručení výzvy ústavného súdu. Prieťahový postup okresného súdu v napadnutom konaní tak od 18. októbra 2023 do času podania ústavnej sťažnosti 27. februára 2026 predstavuje dobu 2 rokov a 4 mesiacov a túto dobu nečinnosti nerozporuje ani okresný súd. Je pritom potrebné vychádzať z okolnosti, že termín pojednávania nie je zárukou rozhodnutia vo veci a už vôbec nie právoplatného meritórneho rozhodnutia, aj keď možno kladne hodnotiť, že ústavná sťažnosť vyvolala aspoň relevantnú procesnú iniciatívu súdu smerujúcu k odstráneniu právnej neistoty strán. V dôsledku tohto záveru tak postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

18. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Vzhľadom na to, že okresný súd vo veci do dňa vydania tohto nálezu nerozhodol, ústavný súd mu prikázal v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/51/2023 konať bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu).

19. Vo vzťahu k obrane okresného súdu o procesnej pasivite sťažovateľky ústavný súd konštatuje, že z príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku (bod 10) vyplývajú povinnosti sudcu pri prejednaní veci. Otázka využitia sťažnosti na nečinnosť podľa § 62 a nasl. zákona o súdech predsedovi súdu ako predpokladu prípustnosti ústavnej sťažnosti bola vyriešená judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (Ištván a Ištvánová proti Slovensku z 12. 6. 2012, sťažnosť č. 30189/07, Komanický proti Slovensku z 12. 6. 2012, sťažnosť č. 40437/07, Csákó proti Slovensku z 25. 6. 2013, sťažnosť č. 47386/07, Klinovská proti Slovensku z 8. 10. 2013, sťažnosť č. 61436/09, Bednár proti Slovensku z 8. 10. 2013, sťažnosť č. 64023/09, Grešáková proti Slovensku z 22. 11. 2016, sťažnosť č. 77164/12 a ďalšie)]. Sťažovateľka tak

nemala osobitne uloženú povinnosť urgovať okresný súd v jeho plynulom postupe, ktorého zabezpečenie zo strany okresného súdu bolo jeho zákonnou povinnosťou.

20. K obrane okresného súdu o tom, že dĺžka napadnutého konania zodpovedajúca dĺžke konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66), ústavný súd poukazuje na závery vyslovené vo svojom náleze sp. zn. III. ÚS 47/2023 zo 16. marca 2023, bode 11, v zmysle ktorého nie je možné vnímať záver o dĺžke konania v trvaní 2 až 3 rokov len v jeho numerickom vyjadrení, ale v okolnostiach veci, ktoré sa podpísali, resp. od ktorých sa odvíjala dĺžka konania aprobovaná ako súladná s čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd štandardne akceptuje dĺžku konania na jednom stupni v trvaní 2 až 3 rokov ako ústavne súladnú za predpokladu prítomnosti procesnej aktivity súdu v konaní, nie pri jeho úplnej pasivite v rozsahu presahujúcom 2 roky. Inými slovami, obdobie konania v trvaní 2 až 3 rokov na jednom stupni je možné akceptovať za predpokladu uskutočňovania procesných úkonov súdu (povedzme nie v optimálnych časových intervaloch), ale nie pri úplnej procesnej pasivite súdu (k tomu pozri aj čiastkové závery podľa bodu 17 tohto odôvodnenia).

21. Ústavný súd taktiež pripomína, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní (I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03 I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06, IV. ÚS 66/2023). Ústavný súd vníma problém nadmernej zaťažnosti všeobecných súdov, avšak zároveň v kontexte štandardných kritérií nastavených judikatúrou ESLP poukazuje na to, že je úlohou zmluvných štátov nastaviť si svoj právny systém takým spôsobom, aby boli sudy schopné zaručiť každému právo na rozhodnutie v primeranej lehote (rozsudok Veľkej komory vo veci Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006, sťažnosť č. 75529/01, bod 129). Chronické, resp. dlhotrvajúce preťaženie súdov nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania (Probstmeier proti Nemecku z 1. 7. 1997, sťažnosť č. 20950/92, bod 64).

22. V konečnom dôsledku sťažnosť pre nečinnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku je procesným nástrojom v konaní, ktorý sa približuje kritériám ESLP zodpovedajúcim možnosti posúdiť ho ako účinný prostriedok nápravy (na rozdiel od sťažnosti predsedovi súdu, čo bolo už na tejto úrovni judikatúrne vyriešené). Taký prostriedok v civilnom sporovom konaní absentuje.

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie

23. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

24. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

25. Sťažovateľka požiadala o priznanie finančného zadosťučinenia 1 600 eur.

26. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie

vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018, IV. ÚS 64/2020, tiež Zongorová proti Slovenskej republike z 19. 1. 2010, sťažnosť č. 28923/06 a Ďurech a ďalší proti Slovenskej republike zo 7. 7. 2009, sťažnosť č. 42561/04).

27. Ústavný súd zistil prietahy v postupe okresného súdu v napadnutom konaní v trvaní 2 rokov a 4 mesiacov (od 18. októbra 2023 do 2. marca 2026, čo je deň doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu). S prihliadnutím na identifikovanú dobu prietahov, celkovú dĺžku prietahov v napadnutom konaní v trvaní 2 rokov a 4 mesiacov a svoju vlastnú rozhodovaciu prax (IV. ÚS 21/2018, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018, IV. ÚS 64/2020, IV. ÚS 103/2023), zohľadniac predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľku, jej priznal sumu primeraného finančného zadosťučinenia 500 eur (bod 3 výroku nálezu).

28. Sťažovateľka požadovala priznanie finančného zadosťučinenia 1 600 eur. Vzhľadom na to, že ústavný súd priznal sťažovateľke finančné zadosťučinenie 500 eur, vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľky nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

29. Ústavný súd ešte dodáva, že jeho fakultatívna právomoc priznať primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy v žiadnom rozsahu nijakým spôsobom nemodifikuje ani nerozširuje účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje v konaní o namietanom porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. V súvislosti s uvedeným považuje ústavný súd za dôležité zdôrazniť aj to, že jeho právomoc priznať primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy sťažovateľovi, ktorého sťažnosti vyhovie v merite veci, nie je samostatným nárokom sťažovateľa na akési odškodnenie za prípadné prietahy v konaní príslušného štátneho orgánu a už vôbec nie za neúspech v konaní, ale má len akcesorickú povahu. Satisfakčný potenciál rozhodnutia ústavného súdu teda nie je autonómnym prvkom ním poskytovanej ochrany ani akýmsi paralelným titulom na domáhanie sa tejto ochrany. Takýmto titulom je len a výlučne potreba chrániť konkrétne základné právo sťažovateľa a prostredníctvom tohto práva aj princíp právnej istoty (I. ÚS 235/03, I. ÚS 112/07, I. ÚS 203/09, I. ÚS 496/2013, I. ÚS 287/2020).

30. V závere ústavný súd konštatuje, že vyjadrenie okresného súdu z 30. marca 2026 nezaslal na vyjadrenie právneho zástupcovi sťažovateľky z dôvodu, že vzhľadom na povahu veci by jeho prípadné vyjadrenie neovplyvnilo rozhodnutie ústavného súdu pri posúdení merita veci a ani pri rozhodnutí o výške priznaného finančného zadosťučinenia.

V.

Trovy konania

31. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby jej ústavný súd priznal náhradu trov konania.

32. Podľa § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania.

33. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

34. Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2026, a to prevzatie a príprava zastupovania, písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu. Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v sume 396,50 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 15,86 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Za dva úkony právnej služby by patrila sťažovateľke náhrada trov konania 824,72 eur a navýšená o 23 % dane z pridanej hodnoty, spolu tak 1 014,40 eur (bod 4 výroku nálezu).

35. Aj v súvislosti s rozhodovaním o náhrade trov konania musí ústavný súd konštatovať, že sa okresným súdom navrhovaná judikatúra (III. ÚS 209/2020, III. ÚS 268/2021, I. ÚS 394/2021, II. ÚS 467/2021, I. ÚS 357/2021, II. ÚS 56/2022) na okolnosti právneho zastúpenia sťažovateľky nevzťahuje. Rozhodnutia ústavného súdu, na ktoré okresný súd poukazuje, sú pri rozhodovaní o náhrade trov konania determinované špecifickými okolnosťami. Vo veci (i) sp. zn. III. ÚS 209/2020 jeden právny zástupca zastupoval veľké množstvo sťažovateľov a za každého z nich si vyúčtoval spolu sumu náhrady trov vo výške 20 840,69 eur, (ii) vo veci sp. zn. III. ÚS 268/2021 *„sťažovateľky sa na ústavný súd s ústavnými sťažnosťami... obrátili 15. februára 2021 s vedomím, že tri dni pred tým (12. februára 2021) okresný súd rozhodol o výške náhrady trov konania, teda o otázke, kvôli ktorej sťažovateľky svoju právnu neistotu tvrdili...“*, (iii) vo veci sp. zn. I. ÚS 394/2021 *«Sťažovateľka ako advokátka nebola v aktuálnom konaní právne zastúpená, a to v súlade s § 34 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a ani nemusela byť; vystupovala tak vo svojom mene ako účastníčka konania, a nie ako „svoja právna zástupkyňa“. Jej úkony v konaní pred ústavným súdom sú teda jej úkonmi ako sťažovateľky domáhajúcej sa ochrany svojich práv, a nie úkonmi advokátky, a to bez ohľadu na predmet ústavnej sťažnosti, v ktorom uplatňuje svoju odmenu ako opatrovníčka poškodených v trestnom konaní. Sťažovateľka zjavne žiadne trovy právneho zastúpenia nevynaložila – sama sebe odmenu za zastupovanie, resp. za spísanie úkonov neplatila a ani to netvrdila.»*, (iv) vo veci sp. zn. II. ÚS 467/2021 pre veľký počet sťažovateľov zastúpených rovnakým právnym zástupcom, (v) vo veci sp. zn. I. ÚS 357/2021 z dôvodu, že formulačné a kvalifikačné nedostatky podanej ústavnej sťažnosti, ktoré *„aj napriek kvalifikovanému právnemu zastúpeniu sťažovateľa do značnej miery ovplyvnili kvalitatívnu úroveň predloženého písomného podania, čo ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o priznaní nároku na náhradu trov konania a takto potom súd, berúc do úvahy kvalitatívnu stránku predloženej ústavnej sťažnosti, zmätočné formulácie a nepresnosti, sťažovateľovi náhradu trov konania nepriznal.“* a vo veci sp. zn. II. ÚS 56/2022 z dôvodu, že *„sťažovateľka sa na ústavný súd s ústavnou sťažnosťou kritizujúcou jej právnu neistotu v napadnutom konaní okresného súdu obrátila až 30. novembra 2021 s vedomím, že okresný súd už rozhodol o jej žalobe, teda o otázke, kvôli ktorej sťažovateľka svoju právnu neistotu tvrdila.“*

36. Ústavný súd osobitne nepriznáva náhradu trov konania v situáciách, keď advokáti, ktorí sú zároveň aj sťažovateľmi, sú zastúpení inými advokátmi, tak ako to v ostatnom ozrejnil v náleze sp. zn. IV. ÚS 110/2026 z 31. marca 2026, bode 32, keď uviedol, že *„rozhodnutie sťažovateľa ako advokáta dať sa zastúpiť advokátkou v konaní pred ústavným súdom, v ktorom namieta porušenie*

v bode 1 uvedených práv, nemožno považovať za hospodárne a účelné z pohľadu nákladov konania. To platí o to viac, že ide konanie, v ktorom nemožno počítať s procesným rizikom spojeným s povinnosťou náhrady trov konania protistrany. Od sťažovateľa ako právne kvalifikovanej osoby (advokát) je dôvodné očakávať schopnosť spísať ústavnú sťažnosť, ak v konaní pred všeobecným súdom, v ktorom vystupuje ako účastník konania, došlo k zbytočným priet'ahom (obdobne III. ÚS 617/2023, III. ÚS 240/2024, III. ÚS 340/2024, II. ÚS 498/2024).“.

37. Už predostretá judikatúra a ani okresným súdom poukazovaná judikatúra sa však na okolnosti veci sťažovateľky nevzťahujú, keďže táto nemá postavenie advokáta, jej povinnosťou bolo podľa § 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde byť zastúpená a ústavnú sťažnosť podala v čase, keď okresný súd preukázateľne vo veci nekonal po dobu vyše 2 rokov.

38. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

39. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2026

Libor Duľa
predseda senátu